

Kysely ympäristörikosdirektiivistä - kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden näkemykset

Fields marked with * are mandatory.

1. TIETOA TÄSTÄ KYSELYSTÄ

Euroopan komissio (https://ec.europa.eu/info/departments/justice-and-consumers_fi) toteuttaa parhaillaan **arviointia ja toimivuustarkastusta**, (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-4981980_fi)joiden tarkoituksena on arvioida **ympäristörikosdirektiivin soveltamisesta saatuja tuloksia** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0099&from=EN>)direktiivin voimassaoloajalta 2011-2018 kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan komissio on pyytänyt **Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa (ETSK)** (<https://www.eesc.europa.eu/fi>) antamaan panoksensa tuloksia koskevaan arviointiin kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden näkökulmasta.

Pyydämme teitä osallistumaan arviointiin vastaamalla tähän verkkokyselyyn, jossa selvitetään eurooppalaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden näkemyksiä ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanosta. **Osallistumistanne arvostetaan suuresti.**

Tietoja käsitellään kaikissa vaiheissa nimettömästi, ja ne julkistetaan nimettömästi. Tietojanne ei julkisteta eikä luovuteta kolmansille osapuolille. Kyselyn teknisestä alustasta on saatavilla lisätietoa osallistujien ohjesivulla (<https://ec.europa.eu/eusurvey/home/helpparticipants>) (kielet en/fr/de).

Kyselylomakkeen täyttämiseen kuluu noin 10-15 minuuttia. Haluamansa kielen voi valita pudotusvalikosta näytön oikeasta yläkulmasta. Vastaukset voi tallentaa keskeneräisinä ja jatkaa kyselyn täyttämistä myöhemmin. Kyselylomakkeen voi myös ladata pdf-muodossa ennen vastaamisen aloittamista suuntaa-antavien keskustelujen käymiseksi organisaation sisällä. Vastauksista voi tallentaa sähköisen kopion välittömästi täytetyn kyselylomakkeen lähettämisen jälkeen.

ETSK kiittää jo etukäteen arvokkaasta avustanne (määräaika: 31. heinäkuuta 2019).

2. TIETOJA VASTAAJASTA

*Organisaation nimi:

Suomen luonnonsuojeluliitto (Finnish Association for Nature Conservation)

Tehtävänne/asemanne organisaatiossa:

erityisasiantuntija

Mitä tahoa organisaatio edustaa?

- Työnantaja (teollisuus, kauppa, palvelut ja maatalous)
- Työntekijöitä (kansalliset ammattijärjestöt, ammattiliittojen keskusjärjestöt ja ammattialajärjestöt)
- Ympäristöjärjestö
- Maatalousalan järjestö
- Metsästäjäjärjestö
- Muu

Mikä on organisaation sijaintimaa?

- Portugali
- Ranska
- Suomi
- Tšekki
- Unkari

---

3. TEHOKKUUS

Ympäristörikosdirektiivin päätavoite on ollut tehokkaamman ympäristönsuojelun edistäminen ja EU:n nykyisen ympäristölainsäädännön täysimääräisen noudattamisen varmistaminen rikosoikeudellisin keinoin.

1) Onko ympäristörikosdirektiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä mielestänne tehostanut ympäristönsuojelua jäsenvaltiossanne?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

2) Millaisen arvosanan antaisitte ympäristörikosdirektiiviä koskevan tietämyksen tasolle organisaatiossanne?

- Erittäin hyvä
- Riittävä
- Riittämätön
- En osaa sanoa

3) Miten tehokkaasti jäsenvaltiossanne on mielestänne varmistunut, että seuraava toiminta säädetään rikoksena rangaistavaksi silloin, kun se on lainvastaista ja se tehdään tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta (ympäristörikosdirektiivin 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla):

	Erittäi n tehok kaasti	Jokse enkin tehok kaasti	Ei lainka an tehok kaasti	En osaa sano a
Aineen tai ionisoivan säteilyn saattaminen, päästäminen tai johtaminen ilmaan, maaperään tai veteen	☒	☐	☐	☐
Jätteen keräys, kuljetus, hyödyntäminen ja loppukäsittely, mukaan luettuina tällaisten toimien valvonta ja loppusijoituspaikkojen jälkihoito	☒	☐	☐	☐
Jätteen siirrosta 14. kesäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32006R1013) 2 artiklan 35 kohdan soveltamisalaan kuuluva jätteen siirto	☒	☐	☐	☐
Sellaisen laitoksen, jossa harjoitetaan vaarallista toimintaa tai jossa varastoidaan tai käytetään vaarallisia aineita tai valmisteita, käyttäminen	☒	☐	☐	☐
Ydinmateriaalin tai muun vaarallisen radioaktiivisen aineen tuotanto, jalostus, käsittely, käyttö, varastointi, kuljettaminen, tuonti, vienti tai loppusijoitus	☒	☐	☐	☐
Suojeltujen luonnonvaraisten eläin- tai kasvilajien yksilöiden tappaminen, tuhoaminen, hallussapito tai ottaminen	☒	☐	☐	☐
Suojeltujen luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien yksilöiden taikka niiden osien tai johdannaisten kauppaaminen	☒	☐	☐	☐
Menettely, joka aiheuttaa suojelualueella olevan elinympäristön merkittävää heikentymistä	☒	☐	☐	☐
Otsonikerrosta heikentävien aineiden tuotanto, tuonti, vienti, markkinoille saattaminen tai käyttö	☒	☐	☐	☐

4) Onko jäsenvaltionne soveltanut tehokkaasti kansallista lainsäädäntöä, jolla varmistetaan, että yllytys ympäristörikosdirektiivissä tarkoitettuun tahalliseen toimintaan, avunanto niissä ja niiden yritykset ovat rikosoikeudellisesti rangaistavia tekoja (4 artikla)?

- Kyllä
- Ei
- Toiminta oli rikosoikeudellisesti rangaistavaa jo ennen direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- En osaa sanoa

5) Onko jäsenvaltionne toteuttanut tehokkaasti tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ympäristörikosdirektiivissä tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat rikosoikeudelliset rangaistukset (artikla 5)?

- Kyllä
- Ei
- Toiminta oli rikosoikeudellisesti rangaistavaa jo ennen direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- En osaa sanoa

6) Onko jäsenvaltionne toteuttanut tehokkaasti tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen tehokkain, oikeasuhteisin ja varoittavin rikosoikeudellisin rangaistuksin (artikla 6)?

- Kyllä
- Ei
- Toiminta oli rikosoikeudellisesti rangaistavaa jo ennen direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- En osaa sanoa

---

4. TARKOITUKSEN MUKAISUUS

Yksi arvioinnin tavoitteista on kartoittaa ympäristörikosdirektiivin tarkoituksenmukaisuutta ja tehdä ehdotuksia sen mahdolliseksi tarkistamiseksi.

1) Kuinka tärkeä ympäristörikosdirektiivi on ollut jäsenvaltiolenne?

- Erittäin tärkeä
- Jokseenkin tärkeä
- Ei lainkaan tärkeä
- En osaa sanoa

2) Missä määrin ympäristörikosdirektiivi on edelleen tarkoituksenmukainen?

- Suuressa määrin
- Jossain määrin
- Ei enää tarkoituksenmukainen

3) Onko ympäristörikosdirektiivi mielestänne tehostanut ympäristönsuojelua jäsenvaltiossanne?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4) Onko ympäristörikosdirektiivin tavoitteita päivitettävä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Vastasitte, että ympäristörikosdirektiivin tavoitteita on päivitettävä. Täsmentäkää miksi ja miten:

- 1) Direktiivin tekemisen jälkeen on tullut uutta ympäristölainsäädäntöä, joka tulee saada mukaan soveltamisalaan. Viime vuosina erityisesti vesiin ja ilmastoon liittyvät asiat ovat nousseet uudella tavalla esiin ympäristöoikeudessa.
- 2) Direktiiviin tulisi ottaa mukaan Århusin sopimuksen mukaiset kansalaisten ympäristöoikeudet: saada tietoa, osallistua ja hakea muutosta ympäristöä koskevista asioista.
- 3) Raportointi direktiivin toimeenpanosta neuvostolle ja parlamentille esim. 10 vuoden välein olisi hyvä käytäntö.
- 4) Direktiivin 3 artikla on monia lievennyslauseita, jotka kannattaisi 2000-luvulla poistaa (esim f ja g viimeiset lauseet).
- 5) Joissakin tapauksissa kansallisenakin ongelmana on, että ei riittävän selvästi määrätä että direktiivien ja lakien lisäksi myös niitä toteuttavia ympäristöllisiä lupia ja niiden lupaehtoja pitää noudattaa eli että niiden rikkominen on rikollista. Tätä asiaa voisi ehkä korostaa direktiivistä alkaen.
- 6) Jos ympäristörikoksiin liittyy EU-rahojen väärinkäyttöä, niiden takaisinperinnän tärkeyttä voisi korostaa. EU-rahastojen ja ympäristörikosdirektiivin yhteyttä tulisi muutenkin tehostaa myös valvonnassa.

5) Mikäli ympäristörikosdirektiiviä tarkistetaan, mihin tarkistuksessa tulisi keskittyä?

- Uudenlaisiin rikollisen toiminnan muotoihin
- Rangaistusten tarkistamiseen
- Muuhun

Edellisessä kysymyksessä vastasitte "Muuhun". Täsmentäkää:

Toimeenpanon vajeet ovat ainakin meidän maassamme isoin ongelma. Suomessa ei ole ympäristörikoksiin erikoistunutta poliisiyksikköä eikä montakaan niitä osaavaa poliisia. Poliisi ei yleensä ymmärrä eikä osaa ympäristöasioita eikä ympäristölainsäädäntöä. Yleensä tämä johtaa siihen, että jos ympäristörikoksesta ilmoitetaan poliisille, hän joutuu ottamaan yhteyttä valtion tai kunnan ympäristöviranhaltioihin - vaikka ympäristöongelma saattaa osittain johtua myös heidän laiminlyönnistään. Keskitetyn ympäristörikosyksikön puute saattaa olla ongelma myös kansainvälisten ympäristörikosjuttujen tutkimiselle.

5. KANSALAISYHTEISKUNNAN OSALLISTAMINEN JA LISÄARVO

Ympäristörikosdirektiivi hyväksyttiin 19. marraskuuta 2008, ja jäsenvaltiot määrättiin saattamaan se osaksi kansallista lainsäädäntöä joulukuun 26. päivään 2010 mennessä.

1) Kuultiinko organisaatianne suoraan tai epäsuorasti ympäristörikosdirektiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä?

- Kyllä

- Ei
- En osaa sanoa

2) Ottavatko viranomaiset jäsenvaltiossanne kansalaisyhteiskunnan organisaatiot mukaan ympäristörikosten torjuntaan?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

3) Miten parantaisitte kansalaisyhteiskunnan osallistumista ympäristörikoksia koskevan lainsäädännön tulevan tarkistamisen yhteydessä?

Kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen roolia tulee ympäristörikosasioissa vahvistaa, koska rikosilmoituksen jälkeen ilmoituksen tekijä ei yleensä saa tietoa mitä asiassa tapahtuu. Silloin esimerkiksi rikoksen ilmoittaneella ympäristöjärjestöllä voi olla vaikeuksia valvoa tapahtuuko asiassa mitään, mikä estää myös muiden oikeussuojakeinojen käytön. - Hyviä malleja muille EU-maille ovat puolestaan Suomen ympäristönsuojelulaissa, jätelaissa, luonnonsuojelulaissa ja vesilaissa olevat ympäristöjärjestöjen vireillepano-oikeudet näiden lakien rikkomusten keskeyttämiseksi. Niillä voidaan saada valvova viranomainen tekemään valvonta-asiassa valituskelpoinen päätös. Vaikka nämä menettelyt ovat hallinnollisia, ne voivat auttaa myös asian rikosoikeudellisen puolen selvittämisessä.

4) Millä muilla EU:n toimilla voitaisiin parantaa direktiivin tehokkuutta?

- 1) Voimavaroilla, koulutuksen, tietotaidon ja parhaiden käytäntöjen välittämisellä, mukaan lukien tiedonvaihto jäsenmaiden kanssa rajan ylittävissä rikoksissa
- 2) Århusin sopimuksen kolmannen pilarin toimeenpaneva muutoksenhakuoikeusdirektiivi edistäisi ympäristön sekä niiden asiaa ajavien kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen asemaa monissa maissa.
- 3) Komission aktiivisuus ympäristöä koskevien säädösten tulkinnessa on tärkeää (esimerkiksi Suomen kesähakkuut, jotka ovat lintudirektiivin kannalta ongelmallisia).

5) Millaisia seurauksia ympäristörikosdirektiivin lopettamisella tai peruuttamisella todennäköisimmin olisi?

Vanhoissa jäsenmaissa säädökset on jo yleensä pääosin toimeenpantu, joten tärkein direktiivi olisi nyt uusille jäsenmaille. Vanhoissakin jäsenmaissa voi kuitenkin olla jopa oikeudellisessa toimeenpanossa puutteita: esimerkiksi Suomessa voi olla toimeenpanovajetta ainakin artikkelissa 4 tarkoitetun yllyttämisen osalta. Myös käytännön toimeenpanossa on ongelmia, niin myös Suomessa. Direktiivin peruuttaminen heikentäisi intoa pistää näitä asioita kuntoon. Valvonta on tärkeää myös muiden ympäristöä koskevien direktiivien toimeenpanolle, joten direktiivin peruuttaminen heikentäisi myös niitä.

---

6. KIITOKSET

Kyselyn tulokset sisältävän tiedonannon on suunniteltu valmistuvan marraskuussa 2019. Haluaisitteko saada ETSK:n tiedonannon, jolla annetaan panos Euroopan komission ympäristörikosdirektiiviä koskevaan arviointiin?

- Kyllä
 Ei

Antakaa sähköpostiosoite, johon tiedonanto lähetetään:

tapani.veistola@s11.fi

Contact

Sveto.Trajkovski@eesc.europa.eu
